

Προς ΟΠΕΓΕΠ

Αθήνα 06.11.2007

Κύριοι,

Υπό την ιδιότητα του αρχικού συντάκτη του AGRO 2-1, εισηγητή για την συνολική δομή, μέλους της συντακτικής επιτροπής για το AGRO 2-2, καθώς και Επικεφαλής Αξιολογητή του ΕΣΥΔ, σας αποστέλλω τις παρατηρήσεις μου για την διαβούλευση, εν όψει της εξαιρετικά ευπρόσδεκτης αναθεώρησης – οριστικοποίησης των εγγράφων αυτών.

Στην διάθεσή σας

Γ. Μιχαλόπουλος

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ AGRO 2-1 / 2-2

ΓΕΝΙΚΑ:

1. Είναι απαραίτητο -ό,που συμπίπτουν οι όροι- να υιοθετηθεί πλήρως και ακριβώς η ορολογία τόσο κατά το λεκτικό όσο και κατά το περιεχόμενο που υιοθετείται στα διεθνή πρότυπα, όπως αυτά ισχύουν στην ελληνική γλώσσα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό προκειμένου να μην απωλεσθεί η δυνατότητα αναγνωρισιμότητας του AGRO 2 από την ξενόγλωσση αγορά.

Για παράδειγμα, γίνεται κατάχρηση της λέξης «πρέπει» στο AGRO 2-1 υπονοώντας μια δεσμευτική απαίτηση έναντι άλλων μη-δεσμευτικών (ρήμα: συνιστάται) ενώ δεν υφίσταται κάποια τέτοια επιλογή, ούτε και θα είχε νόημα στο πρότυπο του συστήματος το οποίο εξ' ορισμού μπορεί να εφαρμοσθεί με κατά περίπτωση προσαρμογή από τους οργανισμούς (δεν είναι δηλαδή τόσο περιοριστικό, όσο μια προδιαγραφή προϊόντος).

2. Είναι σημαντικό επίσης να δίνεται η δυνατότητα αυτόνομης αξιοποίησης του AGRO 2-1 (για την πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, και του AGRO 2-2 ως προδιαγραφής για την πιστοποίηση του γεωργικού προϊόντος. Θα παραμείνει φυσικά και η δυνατότητα αξιοποίησης τους μαζί.

Το πλεονέκτημα είναι ότι το AGRO 2-1, συνδυαζόμενο με άλλες Γεωργικές Πρακτικές που επιβάλλονται από την αγορά (πέραν του AGRO 2-2) δίνει αυξημένη δυνατότητα στους παραγωγούς να διεισδύουν στην αγορά, διότι επιλαμβάνεται πειστικά και των ζητημάτων ποιότητας του γεωργικού προϊόντος, πράγμα που δεν κάνουν οι Ορθές Πρακτικές που επιβάλλει η αγορά.

Το δε AGRO 2-2 μόνο του μπορεί να εφαρμοσθεί πολύ πιο εύκολα, ως εισαγωγικό στάδιο στην «ποιότητα» ακόμα και από μεμονωμένους παραγωγούς, που απέχουν από το να ενταχθούν σε ομαδικό σύστημα για την πολύ απαιτητική Ολοκληρωμένη Διαχείριση του AGRO 2-1.

3. Προεκτείνοντας την παραπάνω πρόταση για διαφορική αξιοποίηση, εισηγούμαι να εξεταστεί η εξής προοπτική:

	Απαιτήσεις AGRO 2-1		Απαιτήσεις AGRO 2-2	
	Παράγραφοι	Νομικές	Προαιρετικές	
1. Ομάδα Παραγωγών ή Μεμονωμένος Παραγωγός για Πιστοποίηση κατά AGRO 2-1	Ολες	Ολες	Επιλογή σύμφωνα με Σημαντικές Περιβαλλοντικές Πλευρές	
1. Ομάδα Παραγωγών ή Μεμονωμένος Παραγωγός για Πιστοποίηση κατά AGRO 2-1 / AGRO 2-2	Ολες	Ολες	Ολες	
2. Ομάδα Παραγωγών για Πιστοποίηση Προϊόντος κατά AGRO 2-2	4.1, 4.4.1, 4.4.2, 4.4.4, 4.4.5, 4.4.6, 4.4.8, 4.5.1, 4.5.2, 4.5.3, 4.5.4, 4.6	Ολες	Ολες	
3. Μεμονωμένος Παραγωγός για Πιστοποίηση προϊόντος κατά AGRO 2-2.	Μόνο εφαρμογή των διαδικασιών που προβλέπονται στις παραπάνω (περ. 2) παραγράφους	Ολες	Ολες	

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ AGRO 2-1 / AGRO 2-2

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
<p>1. Σελίδα 4 Εισαγωγή <i>«Ποιότητα δεν είναι μόνο...που απαιτεί ο καταναλωτής.»</i></p>	<p><i>«Ποιότητα δεν είναι μόνο...που απαιτεί ο καταναλωτής.» Για παράδειγμα: η ποιότητα της συναλλαγής όπως η τήρηση των συμφωνιών, ο όγκος του ελεγχόμενου προϊόντος, η συνέπεια στους όρους παράδοσης κλπ... περιλαμβάνονται στην ποιότητα του προϊόντος, όπως την εκλαμβάνει η αγορά.</i></p>	<p>Να αντιληφθούν οι παραγωγοί τις τεράστιες δυνατότητες που έχουν τα προϊόντα τους αν οι ίδιοι οργανωθούν με το <u>AGRO 2-1</u> και ανταποκριθούν στις απαιτήσεις «ποιότητας» που θέτει η αγορά. Σε τέτοιο πλαίσιο «ποιότητας» μπορούν να αναδειχθούν οι εξαιρετικές ιδιότητες των προϊόντων μας, σε πολύ απαιτητικές αγορές οι οποίες χάνονται λόγω της αχίλλειας πτέρνας της γεωργίας μας δηλαδή της έλλειψης οργάνωσης στην παραγωγή και τη διάθεση των προϊόντων μας, άρα στη δυνατότητα ανταπόκρισης στη συνολική «ποιότητα» του απαιτεί η αγορά.</p>	<p>Οι παραγωγοί μπορεί να παραπλανηθούν στο να νομίζουν ότι η ποιότητα είναι κάτι που το καθορίζουν οι ίδιοι, ότι σχετίζεται μόνο με την εμφάνιση ή τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Οπότε εκπλήσσονται και απογοητεύονται όταν δεν βρίσκουν ανταπόκριση στην δική τους εκδοχή της ποιότητας.</p>
<p>2. Σελίδα 4 Εισαγωγή <i>«Ποιότητα δεν είναι μόνο...που απαιτεί ο καταναλωτής.»</i></p>	<p><i>«Ποιότητα δεν είναι μόνο...που απαιτεί ο αγοραστής.»</i></p>	<p>Το AGRO 2 συμβάλλει στη βελτίωση της θέσης των προϊόντων στην αγορά. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του <u>αγοραστή</u> ο οποίος έχει πρόσβαση προς τα επόμενα της παραγωγής στάδια της αλυσίδας διακίνησης των τροφίμων (ΑΔΤ). Ο παραγωγός δεν έχει άμεση επαφή με τον καταναλωτή (ιδιαίτερα εκτός Ελλάδος). Αρα, το σύστημά του δεν μπορεί να ανατροφοδοτείται τεκμηριωμένα για τις τάσεις της αγοράς, ώστε να αποτελούν «εισερχόμενο» στον σχεδιασμό του. Αντίθετα, ο παραγωγός μπορεί να δώσει πολύτιμα εχέγγυα «ποιότητας» στον <u>αγοραστή</u> του, π.χ. τον έλληνα τυποποιητή – εξαγωγέα, ο οποίος μεσολαβεί προς τον επόμενο αγοραστή, κ.ο.κ μέχρι τον τελικό καταναλωτή. Από αυτόν έχει πλήρη δυνατότητα πληροφόρησης.</p>	<p>Η άμεση επαφή των παραγωγών με τους καταναλωτές μπορεί να υπονομευθεί από τους αγοραστής (μεσάζοντες, supermarkets), αν δούν ότι παραμερίζεται ο δικός τους ρόλος στην ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών. Η δεξιοτήτα των παραγωγών δεν είναι κατά κανόνα το εμπόριο αλλά η παραγωγή. Συνεπώς η γενικευμένη ενθάρρυνση των παραγωγών στο να καλύψουν όλες τις θέσεις της αλυσίδας διακίνησης των γεωργικών προϊόντων μέχρι τον καταναλωτή μπορεί να αποβεί καταστροφική, ιδίως όταν δεν έχει προηγηθεί από μέρους τους πλήρους οργάνωση και έλεγχος της παραγωγής.</p>

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
3. Σελίδα 4 Εισαγωγή «Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα...είναι η μείωση των εισροών»	«Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα...είναι η ελαχιστοποίηση των εισροών»	Οι επιβλέποντες πρέπει να ωθούνται στις <u>αιτιολογημένα ελάχιστες απαραίτητες εισροές</u> , που δεν αποκλείεται να επιτυγχάνονται -έστω και σπάνια- με αύξηση μιας εισροής, αντί της μείωσης.	Μια κατά π.χ. 25% μειωμένη χρήση εισροής δεν είναι απαραίτητα και η ελάχιστη χρήση που μπορεί να αιτιολογηθεί. Οι επιβλέποντες μπορεί να ωθηθούν σε μη σημαντικές μειώσεις, μόνο και μόνο για να δείξουν μείωση.
4. Σελίδα 4 Εισαγωγή «Η βάση εκκίνησης νομικών απαιτήσεων και η ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων του παρόντος προτύπου.»	«Η βάση εκκίνησης νομικών απαιτήσεων». και η ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων του παρόντος προτύπου.		Σύγχυση για το τι θα πεί «βασικές απαιτήσεις» του παρόντος προτύπου. Ποιές δεν είναι βασικές, και -αν είναι προαιρετικές- τότε γιατί περιλαμβάνονται στο πρότυπο, αντί π.χ. σε μια κατευθυντήρια οδηγία;.
5. Σελίδα 4 Εισαγωγή «Οι λοιπές απαιτήσεις του παρόντος προτύπου...»	«Οι λοιπές απαιτήσεις... του παρόντος προτύπου »	Μπορεί να αποσαφηνιστεί στους επικεφαλής και επιβλέποντες ότι τις βελτιώσεις οι ίδιοι τις αποφασίζουν και τις σχεδιάζουν, με τις διεργασίες που προβλέπονται στο κεφάλαιο 4.4.3 «Προγραμματισμός» του προτύπου.	Ασάφεια. Ποιές είναι οι λοιπές απαιτήσεις του παρόντος προτύπου; Πως παράγουν βελτιώσεις αφού είναι στερεότυπες, μη εξειδικευμένες κατά εκμετάλλευση.
6. Σελίδα 4 Εισαγωγή Η εφαρμογή του συστήματος ...βασίζεται στις επόμενες κύριες ενέργειες	Η εφαρμογή του συστήματος ...βασίζεται στις επόμενες κύριες ενέργειες φάσεις (ή στάδια, ή βήματα...)	Μπορεί να αποσαφηνιστεί στους επικεφαλής και επιβλέποντες ότι κάθε φάση (τα 5 βήματα του κύκλου της ποιότητας) αποτελεί ένα πολυσύνθετο σύνολο ενεργειών, που πρέπει να επαναλαμβάνεται αενάως με αποτελεσματική πληρότητα, για συνεχή βελτίωση.	Ηδη, έχει εγκατασταθεί ευρέως η άποψη ότι η κάθε μια από τις φάση καλύπτεται με μια «μελέτη» δηλαδή μια «ενέργεια» που γίνεται άπαξ, προσδίδοντας δικαιολογημένα στην όλη προσπάθεια μια γραφειοκρατική δηλαδή μη-λειτουργική διάσταση.
7. Σελίδα 5 Εισαγωγή Η επίτευξη των στόχων ...ζητεί επίσημη αναγνώριση για τη συμμόρφωσή της προς τις απαιτήσεις.	Η επίτευξη των στόχων ... ζητεί επίσημη αναγνώριση για τη συμμόρφωσή της προς τις απαιτήσεις. (διαγραφή)	Μπορεί να τονιστεί στους επικεφαλής και επιβλέποντες να εστιάσουν τις προσπάθειές τους στην διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού συστήματος που θα παράγει τις βελτιώσεις που θέλουν, αντί της εστίασης σε άμεσους στόχους, με σκοπό τη γρήγορη πιστοποίηση.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ωθηση προς χαμηλούς, εύκολους στόχους. 2. Σύνδεση της αναγνώρισης (πιστοποίησης) με συγκεκριμένους στόχους (επιδόσεις) αντί της ποιότητας του συστήματος που πιστοποιείται. 3. Σύγχυση όρων: Στόχοι (= ? Πολιτική, ή Σκοποί) που έχουν καθορισμένες έννοιες στο πρότυπο.

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
<p>8. Σελίδα 6 Ορισμοί 2.2 Γεωργική Εκμετάλλευση: Εκμετάλλευση: Μονάδα, εταιρεία... με σκοπό την παραγωγή γεωργικών προϊόντων</p>	<p>2.2 Γεωργική Εκμετάλλευση: Μονάδα, εταιρεία... με σαφώς προσδιορισμένη <u>Ανώτατη Διοίκηση</u>, νομικά ισχυρές σχέσεις με τα μέλη της και με αντικείμενο την παραγωγή γεωργικών προϊόντων για εμπορικούς σκοπούς, υπό ενιαία διαχείριση, και με καθορισμένες ευθύνες για το παραγόμενο προϊόν.</p>	<p>Δίνεται η δυνατότητα διαμόρφωσης ενιαίου πλαισίου για την οργάνωση των παραγωγών σε μονάδες παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων, ανεξαρτήτως του είδους αυτών. Οι κανόνες μπορούν να εξειδικευτούν με βάση την πολιτική του ΥΑΑ&Τ και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, ώστε να καλύψουν κάθε ατομική ή ομαδική επιχείρηση, ανεξάρτητα του τρόπου παραγωγής (Ολοκληρωμένη, Βιολογική ή Συμβατική, γεωργία). Μπορεί να εξεταστεί και η σχετική αναλυτική προσέγγιση της EUREPGAP, για ενιαία αντιμετώπιση.</p>	<p>Μπορεί να εδραιωθούν μέσω της πιστοποίησης απρόβλεπτες και ενδεχομένως ανεπιθύμητες ή ακόμα και επικίνδυνες καταστάσεις, αν δεν είναι ξεκάθαρη η σχέση ανάμεσα στην πιστοποιούμενη οντότητα, την ιδιοκτησία του προϊόντος και την ευθύνη για αυτό, ιδίως αν είναι τρόφιμο.</p> <p>Εχουν ήδη πιστοποιηθεί κατά AGRO 2-1/2-2 ως «εκμεταλλεύσεις» κάποιες Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες <u>παροχής υπηρεσιών!</u> ιδρυθείσες από προμηθευτές εφοδίων, για τη διασφάλιση των πελατών τους (σύνδεση της πιστοποίησης με την διάθεση εφοδίων).</p>
<p>9. Προσθήκη</p>	<p><u>Ανώτατη Διοίκηση της Εκμετάλλευσης: Το πρόσωπο επιτροπή ή άτομο που έχει οριστεί με νομικά ισχυρό τρόπο να παίρνει τις τελικές αποφάσεις για κάθε ζήτημα που αφορά την εκμετάλλευση</u></p>	<p>Ωθούνται οι συμμετέχοντες να καθορίσουν την πραγματική Ανώτατη Διοίκηση και τον τρόπο λήψης αποφάσεων (π.χ Ολομέλεια, Διοικητικό Συμβούλιο κλπ) που είναι και το κρισιμότερο σημείο της δομής της εκμετάλλευσης</p>	<p>Πλασματικές εφαρμογές όπου οι πραγματική Ανώτατη Διοίκηση (παραγωγοί, με την ιδιοκτησία της περιουσίας και του προϊόντος τους) δεν έχουν από το σύστημα λόγο στην χάραξη της πολιτικής, των σκοπών και των στόχων της εκμετάλλευσης, οπότε συμμετέχουν εν μέρει, μη επιτρέποντας την λήψη ουσιαστικών αποφάσεων βελτίωσης.</p>
<p>10. Σελίδα 6 Ορισμοί 2.3 Επικεφαλής: Το φυσικό πρόσωπο... να χρέη διοίκησης...</p>	<p>2.3 Επικεφαλής: Το φυσικό πρόσωπο... να χρέη εκπροσώπου της διοίκησης...</p>	<p>Να διαφοροποιηθεί σαφώς η Ανώτατη Διοίκηση από τον εκπρόσωπό της που είναι ο επικεφαλής, που δεν αποκλείεται φυσικά να ταυτίζεται με την Ανώτατη Διοίκηση</p>	<p>Όπως έδειξε η εφαρμογή οι οριζόμενοι ως επικεφαλής - εκπρόσωποι σπάνια έχουν δυνατότητα ελέγχου επί των μελών, με ιδιαίτερη δυσκολία στην από κοινού διαχείριση του προϊόντος. Συχνά δε είναι απλώς εικονική ή τιμητική η εκπροσώπηση που ασκούν.</p>
<p>11. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.10 Πολιτική...: Εγγραφή δήλωση..Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με σκοπό την προσέγγιση των καθορισθέντων σκοπών και στόχων.</p>	<p>2.9 Πολιτική...: Εγγραφή δήλωση..Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. <u>Στην πολιτική περιλαμβάνεται η το πλαίσιο των ενεργειών για επίτευξη των σκοπών και στόχων.</u></p>	<p>Γίνεται καλύτερα κατανοητό ότι οι σκοποί, οι στόχοι και το πλαίσιο των ενεργειών είναι άμεσα <u>παράγωγα της πολιτικής</u>, στην οποία αναφέρονται ως πλαίσιο. Για την Ανώτατη Διοίκηση η πολιτική είναι η κυρίως δέσμευση, ενώ οι σκοποί και οι στόχοι έχουν τεχνικό χαρακτήρα περισσότερο.</p>	<p>Όπως κατέδειξε η εφαρμογή η πολιτική συνήθως είναι μια αόριστη δήλωση αποκομμένη από τους σκοπούς και τους στόχους, οπότε παραμένει κενός λόγος που δεν χρησιμοποιείται από το σύστημα, ούτε ως αφετηρία για τους σκοπούς και τους στόχους, ούτε για την ανασκόπηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος από την διοίκηση.</p>

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
12. Σελίδα 6 Ορισμοί 2.4 Επιβλέπων: Ο αξιολογημένος... ο οποίος ορίζεται από τη διοίκηση της εκμετάλλευσης	2.4 Επιβλέπων: Ο επιστήμονας ο οποίος προσλαμβάνεται από τη διοίκηση της εκμετάλλευσης μετά από αξιολόγηση των γνώσεων του στον τομέα παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης και σε συστήματα διαχείρισης του περιβάλλοντος.	Απαιτείται να διασφαλίζεται πάντα η άμεση εργασιακή σχέση (με σαφή αμοιβή) των επιβλεπόντων με την εκμετάλλευση, ώστε οι επιβλέποντες να τίθενται στην υπηρεσία των παραγωγών και να αξιολογούνται μόνο από αυτούς, με βάση την αναγνώριση της ανταποδοτικότητάς τους. Επίσης, απαιτείται οι επιβλέποντες να είναι σε θέση να εφαρμόζουν συστήματα διαχείρισης προκειμένου να εφαρμόσουν Ολοκληρωμένη Διαχείριση στην γεωργική παραγωγή.	Όπως κατέδειξε η εφαρμογή ο ρόλος του επιβλέποντος συχνότατα υποκαθίσταται από: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Υπάλληλο εταιρείας συμβούλων (έχει δηλαδή άλλο εργοδότη, και όχι την εκμετάλλευση). ❖ Προμηθευτή εφοδίων -με πλήρη άγνοια περί συστημάτων διαχείρισης- που προσφέρει τις υπηρεσίες του δωρεάν -χωρίς σύμβαση έργου- για να εξασφαλίσει πελατεία. Και οι δύο αυτές καταστάσεις υπονομεύουν εκ βάθρων τον ρόλο του επιβλέποντα και ακυρώνουν την εφαρμογή του AGRO 2.
Σημείωση: Η εισαγωγή του ρόλου του επιβλέποντος (κατά κανόνα γεωπόνου) αποτελεί το θεμέλιο του AGRO 2. Η παράλειψη του όρου «σύμβουλος» ήταν και παραμένει σκόπιμη. Οι σύμβουλοι προσφέρουν υποβοηθητικό, ενισχυτικό, και εκπαιδευτικό έργο, αλλά όχι καταστατικά απαραίτητο, όπως συμβαίνει με πρότυπα (ISO 22000 κ.α.) που αφορούν επιχειρήσεις οι οποίες κατά τεκμήριο δεν διαθέτουν επιστημονικό προσωπικό. Το AGRO 2 όμως προβλέπει επιστήμονα – επιβλέποντα και στηρίζεται σε αυτόν.			
13. Προσθήκη	2... Ποιότητα Γεωργικού προϊόντος: Το σύνολο των χαρακτηριστικών του γεωργικού προϊόντος που του αποδίδει την ικανότητα να ικανοποιεί εκπεφρασμένες ή συνεπαγόμενες ανάγκες.	Καθορισμός του πλαισίου των συνολικών απαιτήσεων για το γεωργικό προϊόν, τις οποίες καλείται να διαχειριστεί μέσω του συστήματος η εκμετάλλευση. Είναι δυνατόν να αφορούν τις προδιαγραφές του προϊόντος, τους όρους των συμφωνιών για τη διάθεσή του, την περιβαλλοντική μέριμνα κατά την παραγωγή τους, κλπ, κλπ, ώστε να πεισθεί η οργανωμένη αγορά να μας προτιμά.	Έχει παγιωθεί η σύγχυση ότι ο μοναδικός σκοπός εφαρμογής του AGRO 2 είναι «η παραγωγή ασφαλών προϊόντων για τον καταναλωτή». <i>Εξυπακούεται ότι αυτό είναι αναγκαίο μεν (αποτελεί νομική υποχρέωση, χωρίς να χρειάζεται το AGRO 2) αλλά -από μόνο του- όχι και ικανό για να βελτιώσει την θέση των γεωργικών μας προϊόντων στην αγορά. Αποπροσανατολίζεται έτσι η έμφαση από την καταλληλότητα του συστήματος να ικανοποιεί τις συνολικές απαιτήσεις της αγοράς για «ποιότητα».</i>
14. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.8 Περιβαλλοντικό Θέμα	2.8 Περιβαλλοντική Πλευρά	Εναρμόνιση με ανάλογη ορολογία (ΕΛΟΤ ISO 14001)	
15. Προσθήκη	... Πλευρά, ως προς την Ποιότητα: Στοιχείο των δραστηριοτήτων της γεωργικής εκμετάλλευσης ή του περιβάλλοντος, που μπορεί να έχει επίπτωση στην ποιότητα.	Εισαγωγή της αναλυτικής προσέγγισης ως προς το σύνολο των στοιχείων της ποιότητας, π.χ. κάθε στοιχείο που επηρεάζει τη συνέπεια της εκμετάλλευσης στο χρόνο παράδοσης του προϊόντος στον πελάτη, ή την συμμόρφωση προς τις συμφωνημένες προδιαγραφές κλπ. Η σημασία του περιβάλλοντος αναγνωρίζεται ως κύρια παράμετρος, δεδομένου ότι η γεωργία ασκείται κατά κανόνα σε ανοικτά συστήματα, όπου η δυνατότητα ελέγχου των περιβαλλοντικών επιδράσεων είναι μεν μικρή, αλλά συχνά διαχειρίσιμη σε επαρκή βαθμό.	

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
16. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.9 Επίπτωση στο Περιβάλλον: Κάθε μεταβολή στο... εκμετάλλευσης	2.9 Επίπτωση στο Περιβάλλον: Κάθε μεταβολή στο περιβάλλον, θετική ή αρνητική, η οποία προέρχεται εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου από τις περιβαλλοντικές πλευρές της εκμετάλλευσης	Συμβατότητα με το ISO 14001. Σύνδεση με τις περιβαλλοντικές πλευρές, συγκεκριμένα ώστε να έχει νοηματική συνέχεια.	Η αφαίρεση των εννοιών «θετική» ή «αρνητική» εξαιρεί την δυνατότητα μέτρησης και αξιολόγησης των θετικών επιπτώσεων που επιφέρουν π.χ. οι παραδοσιακές πρακτικές, άλλες πρακτικές που πρέπει να ενθαρρυνθούν κλπ Η εφαρμογή έχει δείξει ότι η έλλειψη σύνδεσης των επιπτώσεων με τις περιβαλλοντικές πλευρές προκαλούσε σύγχυση ως προς τους σκοπούς.
17. Προσθήκη	... Επίπτωση στην Ποιότητα: Μεταβολή της ποιότητας, θετική ή αρνητική, η οποία προέρχεται από τις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης ή από το περιβάλλον.	Εισαγωγή της αναλυτικής προσέγγισης, ως άνω, προκειμένου να εντοπιστούν οι δυνατές επιπτώσεις, να αξιολογηθούν ως προς την σημαντικότητά τους και να διαμορφωθούν οι ποιοτικοί σκοποί και στόχοι.	Η εφαρμογή έχει δείξει ότι η απουσία σαφήνειας του προτύπου σε αυτό το σημείο οδήγησε στην απουσία σαφών και μετρήσιμων σκοπών και στόχων ως προς την ποιότητα.
18. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.13 Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης: Το σύνολο διαδικασιών και...	2.13 Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης: Το σύνολο των διαδικασιών των διεργασιών και της δομής της εκμετάλλευσης που...	Χρειάζεται να τονίζεται συνεχώς ότι χωρίς τους παραγωγούς και τις σχέσεις (Ανώτατη Διοίκηση, δομή) που αναπτύσσουν μεταξύ τους, ιδιαίτερα ως προς τη λήψη αποφάσεων (πολιτική διαχείριση προϊόντων) δεν είναι εφικτή η Ολοκληρωμένη Διαχείριση.	Έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι η Ολοκληρωμένη Διαχείριση είναι μια «μελέτη» δηλαδή ένα άθροισμα πολλών εγγράφων και εντύπων, αγνοώντας εντελώς την συμμετοχή των παραγωγών (εκτός της εκτέλεσης οδηγιών) στο σύστημα, και κυρίως στην διαμόρφωση της πολιτικής, των σκοπών και των στόχων.
19. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.15 Επιδόσεις του...: (...αλλά και την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων)...	2.15 Επιδόσεις του...: (... αλλά και την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων)...	Να περιοριστεί η εκμετάλλευση σε αυτά που όντως μπορεί να μετρήσει, ως αποτέλεσμα του συστήματος.	Δες επόμενο
20. Προσθήκη.	Δείκτες Επίδοσης: Τα μεγέθη με τα οποία είναι δυνατή η μέτρηση των επιδόσεων της εκμετάλλευσης	Οι δείκτες μπορούν να διευκολύνουν την επικοινωνία με την αγορά και τα τρίτα μέρη, καθώς και να αξιολογούνται για την επίτευξη των πολιτικών του ΥΑΑ&Τ.	Αποφυγή των βερμπαλιστικών αναφορών, αντί των μετρήσιμων επιδόσεων.

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
21. Σελίδα 7 Ορισμοί 2.17 Προδιαγραφές γεωργικών προϊόντων Τα χαρακτηριστικά (ιδιότητες)... πρότυπα, περιγραφές ή συμβάσεις.	2.17 Προδιαγραφές γεωργικών προϊόντων: Τα επαληθεύσιμα χαρακτηριστικά (ιδιότητες) ενός προϊόντος...	Αποσαφηνίζονται οι προϋποθέσεις (επαλήθευση τήρησης των προδιαγραφών) για <u>πιστοποίηση του γεωργικού προϊόντος</u> και τη συνακόλουθη δυνατότητα σήμανσης, (παράλληλα ή μη, με την πιστοποίηση του συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης).	
22. Σελίδα 7 Παραπομπές σε πρότυπα	ISO 9001/2000 ISO 14001/2004 ISO 19011/2002 Καν. 761/2001 AGRO 2-2	Ανάδειξη των πλεονεκτημάτων του AGRO 2, ως πρωτότυπη προσέγγιση διεθνώς. Υποχρέωση γνώσης των προτύπων για τον επιβλέποντα, ιδιαίτερα για: διαχείριση του περιβάλλοντος και εσωτερική επιθεώρηση. Αξιοποίηση της πλούσιας παγκόσμιας βιβλιογραφίας για την «ποιότητα». Π.χ. Επιτυχημένα παραδείγματα, οδηγίες κλπ	Αποξένωση από την διεθνή επικοινωνία ως προς την ποιότητα. Αγνοια των επιβλεπόντων για την προσέγγιση των διεθνών προτύπων (ενώ αποτελούν βασική βιβλιογραφία για το AGRO 2) και αδυναμία επικοινωνίας με τους αγοραστές (όχι μόνο τους διεθνείς). Αυτοσχέδιες ερμηνείες και επανανακάλυψη του τροχού εκ του μηδενός.
23. 4.1 Γενικές Απαιτήσεις Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ικανοποιεί...	Πρέπει η γεωργική. Εκμετάλλευση να έχει συσταθεί με νόμιμο τρόπο, ο οποίος να διασφαλίζει ότι μπορεί να ικανοποιεί...	Καταδεικνύεται η απολύτως καταστατικής σημασίας υπόσταση της εκμετάλλευσης και της Ανώτατης Διοίκησής της. Δηλαδή, νομική διασφάλιση τρόπου λήψης αποφάσεων και εκπροσώπησης (δες και σημείο 17).	Απόπειρες καταδικασμένες σε αποτυχία έχουν καταγραφεί, ματαιώνοντας τις προσδοκίες των παραγωγών, μόνο και μόνο διότι συστήθηκαν «εικονικές» εκμεταλλεύσεις, οι οποίες αδυνατούν εξ' ορισμού να εφαρμόσουν το σύστημα Ο.Δ.
24. 4.2 Πολιτική Πρέπει ο επικεφαλής... σε συνεργασία με τον επιβλέποντα να συντάσσει κατανοητή πολιτική...	Πρέπει ο επικεφαλής... σε συνεργασία με τον επιβλέποντα να συντάσσει κατανοητή πολιτική... Ο επιβλέπων συντάσσει ένα κείμενο εργασίας ως πολιτική, το οποίο αποφασίζεται από την Ανώτατη Διοίκηση της εκμετάλλευσης, μετά από διαβούλευση, αν απαιτείται.	Οι παραγωγοί-μέλη των εκμεταλλεύσεων χρειάζεται να αντιμετωπίσουν την ενεργό συμμετοχή τους στο σύστημα (διαμόρφωση πολιτικής, σκοποί και στόχοι) ως το μοναδικό πρόκριμα επιτυχίας του συστήματος. Το ποιά είναι η Ανώτατη Διοίκηση που καθορίζει την πολιτική της εκμετάλλευσης είναι το σταυροδρόμι ανάμεσα σε εφαρμογή του συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και της εφαρμογής προδιαγραφών για την πιστοποίηση προϊόντος κατά AGRO 2-2.	Μοιραία, οι πολιτικές που έχουν καθορισθεί από τα επάνω προς τα κάτω είναι ή πολύ ασθενείς (συμβιβαστικές) ή απραγματοποίητες μόνο και μόνο καθότι επιβάλλονται εκ των άνω. Αν αφορούν πιστοποίηση προϊόντος είναι αποδεκτό. Ως προς Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι μόνο εικονικό, καθότι είναι καταστατικά αδύνατον να ελεγχθούν οι παραγωγοί αποτελεσματικά.

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
25. 4.3.1 Περιβαλλοντικά θέματα ...Πρέπει η γεωργική... επικοινωνεί με το αρμόδιο γραφείο της οικίας Νομαρχίας.. προκύψει	...Πρέπει η γεωργική... επικοινωνεί με το αρμόδιο γραφείο της οικίας Νομαρχίας.. προκύψει	Δίνεται η ευκαιρία να επανεξεταστεί η φύση των περιβαλλοντικών πλευρών (θέματα) με πολύ παραγωγικό τρόπο, ενώ στην αρχική εκδοχή του AGRO 2-1 / 2-2 δεν είχε γίνει κατανοητή η τεράστια σημασία που έχει για την γεωργία η έννοια, σε αντιδιαστολή προς τους μη-γεωργικούς κλάδους. (Χρειάζεται διόρθωση – πλήρης επαναπροσέγγιση του Παραρτήματος Α, με την προσθήκη των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πλευρών (θεμάτων) και συμπλήρωση με τα αντίστοιχα για την ποιότητα των προϊόντων). Αντίθετα από ότι ισχύει π.χ, στη βιομηχανία, η πληροφόρηση για το ποιά είναι εκάστοτε τα περιβαλλοντικά δεν σχετίζεται με τις δημόσιες αρχές, ει μη μόνον συγκυριακά.	Να συνεχίσει να παραμένει αναξιοποίητη η δυναμική της ανάλυσης για το περιβάλλον και την ποιότητα, με την βαθμιδωτή προσέγγιση μέχρι του επιπέδου δραστηριότητας ή οποία μπορεί να μεταβληθεί με οδηγίες εργασίας. Η εφαρμογή έχει δείξει ότι -λόγω της ατελούς αρχικής προσέγγισης- δεν αξιοποιείται καθόλου η προβλεπόμενη από το πρότυπο ανάλυση για την ιεράρχηση των επιπτώσεων, άρα...των σκοπών και των στόχων, με σοβαρή συνέπεια στην αποτελεσματικότητα και στην ακεραιότητα του προγραμματισμού, (#4.3) οπότε: Η εν συνεχεία <u>εφαρμογή</u> (#4.4) παραμένει μετέωρη μεταξύ: ❖ συστήματος διαχείρισης (που προϋποθέτει ανάλυση) και ❖ τήρησης προδιαγραφών προϊόντος (που δεν χρειάζεται ανάλυση) και καταρρέει όλο το σύστημα.
26. 4.3.4 Πρόγραμμα Βελτίωσης ...της γεωργικής εκμετάλλευσης ...με χρονικό ορίζοντα...περιόδου.	...της γεωργικής εκμετάλλευσης ...με χρονικό ορίζοντα...περιόδου.	Είναι καλύτερα να επενδύει σε ανάλυση, δηλαδή να σκέφτεται και να αποφασίζει μόνη της η εκμετάλλευση για το χρονοδιάγραμμα των περιβαλλοντικών βελτιώσεων και να το αιτιολογεί.	Μπορεί να προκληθεί σύγχυση και εστίαση στις καλλιέργειες αντί για το περιβάλλον: Σε περίπτωση π.χ εκμετάλλευσης με ελιά, σιτάρι και θερμοκήπια ποιά θα είναι η καλλιεργητική περίοδος για την βελτίωση ως προς τη μείωση των ρύπων ή της κατανάλωσης ενέργειας;
27. 4.3.4 Πρόγραμμα Βελτίωσης. Το πρόγραμμα... δύναται... σχεδίων διαχείρισης	Το πρόγραμμα...δύναται... σχεδίων διαχείρισης	Καλύτερα το πρότυπο να περιλαμβάνει μόνο σαφείς απαιτήσεις, οι δε διευκρινήσεις να είναι σε χωριστό οδηγό	

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
28. 4.4.1 Οργάνωση και Αρμοδιότητες Πρέπει οι μεταξύ του επικεφαλής και των καλλιεργητών...σύμβαση	Πρέπει οι μεταξύ του επικεφαλής της εκμετάλλευσης και των καλλιεργητών...σύμβαση με πλήρη νομική ισχύ. Είναι προτιμώτερο να πάει στην παρ. 4.1	Οι συμβάσεις μεταξύ παραγωγών και εκμετάλλευσης αποτελούν καταστατικό ζήτημα για την υπόσταση (σύσταση) και την κατεύθυνση (πολιτική) της εκμετάλλευσης. Δεν αφορούν την εκτέλεση έργου (ως εργαζόμενοι) άρα δεν έχουν θέση ως αρμοδιότητες.	Να δημιουργηθεί η αίσθηση στους αγρότες ότι εργάζονται σε συνθήκες κολλεκτίβας, ή ως κολλήγοι, για λογαριασμό άλλου. Ασαφείς ή γενικόλογες συμβάσεις χωρίς νομική ισχύ και χωρίς προβλέψεις για περιπτώσεις μη τήρησης των συμφωνούμενων, ιδιαίτερα ως προς την διαχείριση του προϊόντος δημιουργούν θνησιγενή συστήματα.
29. 4.4.3 Επικοινωνία 4.4.4, Τεκμηρίωση 4.4.5 Έλεγχος Εγγράφων	Καλύτερα να ληφθούν όλα από το ISO 14001/2004	Συμβατότητα με πολύ καλά επεξεργασμένο κείμενο.	
30. 4.4.6 Αρχές Λειτουργίας της ... Πρέπει να αναζητηθούν οι δραστηριότητες...των σκοπών και των στόχων. Πρέπει η γεωργική...	Πρέπει να αναζητηθούν οι δραστηριότητες...των σκοπών και των στόχων. Ως προς αυτές, πρέπει η γεωργική...	Οτι αναφέρεται στην παράγραφο 25 πιο πάνω Σύνδεση των σημαντικών περιβαλλοντικών θεμάτων (πλευρών) με την συνέχεια.	Οτι αναφέρεται στην παράγραφο 25 πιο πάνω
31. Προσθήκη Ως 4.5.2, με αντίστοιχη διόρθωση της αρίθμησης. Αξιολόγηση της Συμμόρφωσης	Όπως η απαίτηση 4.5.2 η οποία προστέθηκε στην τελευταία έκδοση του ISO 14001/2004	Σημαντική βελτίωση σε σαφήνεια από τον διαχωρισμό των επιδόσεων ως προς τους σκοπούς και τους στόχους αφενός (επιλογές της εκμετάλλευσης) και τις έξωθεν επιβαλλόμενες απαιτήσεις, κυρίως οι νομικές.	Συγχέεται συχνότατα ο έλεγχος της συμμόρφωσης των παραγωγών με την επιθεώρηση του συστήματος, η οποία ως εκ τούτου συχνά παραλείπεται.
32. 4.5.4 Επιθεώρηση του συστήματος. Πρέπει..του συστήματος στο Πρόγραμμα Βελτίωσης προκειμένου...	Πρέπει..του συστήματος στο Πρόγραμμα Βελτίωσης προκειμένου...	Η φράση ήταν από την αρχή ακατανόητη	

Σημείο	Προτεινόμενη μεταβολή	Ευκαιρία (που δημιουργεί η μεταβολή)	Κίνδυνος (αν δεν μεταβληθεί)
32. 4.5.4 Επιθεώρηση του συστήματος.	Να εμπλουτιστεί με όλες τις προβλέψεις του ISO 14001/2004	Δεδομένης της μεγάλης σημασίας της εσωτερικής επιθεώρησης (ως διαφορετικής έννοιας από τον έλεγχο της συμμόρφωσης (δες παράγραφο 31) δίνεται η ευκαιρία στις εκμεταλλεύσεις να αναζητούν / αξιολογούν τους εσωτερικούς επιθεωρητές, οι οποίοι εφόσον είναι επαρκείς δρουν και διορθωτικά / συμβουλευτικά—ως τρίτο «μάτι» έναντι και της εκμετάλλευσης και τυχόν ενεργούντος του συμβούλου- και βοηθούν σε σημαντικό βαθμό τις εκμεταλλεύσεις, με ασήμαντη επιβάρυνση σε κόστος.	<p>Η εφαρμογή έχει καταδείξει ότι η εσωτερική επιθεώρηση γίνεται από ακατάλληλο άτομο, ως εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Με παντελή άγνοια για τα συστήματα και πιο ειδικά για τα της περιβαλλοντικής διαχείρισης. ❖ Με ανεπάρκεια γνώσεων για την παραγωγή, το γεωργικό περιβάλλον και τις προδιαγραφές των προϊόντων, καθώς και των νομικών απαιτήσεων. ❖ Σύμβουλοι (ή υπάλληλοί τους) που επιθεωρούν το σύστημα που οι ίδιοι έστησαν. Φυσικά και μπορούν να ελέγχουν την εφαρμογή του από την εκμετάλλευση, αλλά όχι και την καταρχήν καταλληλότητα του.
33. Ανασκόπηση από τη Διοίκηση Πρέπει η Διοίκηση της...	Πρέπει η Ανώτατη Διοίκηση της...	Όλοι οι συμμετέχοντες στην λήψη τελικών αποφάσεων να ανασκοπούν τις επιδόσεις του συστήματος και μέσω αυτού την αποτελεσματικότητα και την ανταποδοτικότητά του, ως προς την επένδυση (χρήματα, χρόνος, προσδοκίες για την επιτυχία στην αγορά) που έχουν κάνει.	Συμβαίνει κατά μεγάλο ποσοστό η ανασκόπηση να είναι μια συμπλήρωση ενός εντύπου, χωρίς κύρος, χωρίς στοιχεία επίδοσης, χωρίς επεξεργασία (στατιστική ή άλλη) ώστε να επικυρωθούν τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει με επαληθεύσιμο τρόπο από την εφαρμογή.